

Naturens Vild Mad Mødesteder

Indhold

Kort præsentation	2
Idé og vision	2
Aktiviteter og virkemidler	2
Målsætninger og målgrupper	3
Bæredygtighed	4
Økonomi – budget og finansiering	4
Kommunikation og videndeling	4
Risici og ændrede forudsætninger	5
Evaluering og forankring	5
Organisation og samarbejdsrelationer	6

Naturens Vild Mad Mødesteder

Kort præsentation

- Koble Naturens Mødesteder sammen med translationen ("oversættelsen") af et projekt der virker, fra Danske Naturparker over i en kommunal kontekst. Her i form af udviklings-delprojekt "Vild Mad".
- Etablering og afprøvning af naturen som mødested i et kommunalt Vild Mad koncept, der giver både skoleelever, deres familier og andre borgere i Ishøj mulighed for at øge kendskabet til den lokale natur og de spiselige råvarer der findes.
- Projektet skal bidrage til fokus på den grønne omstilling og klima-handlekompetencer, gennem anvendelse af bæredygtige, lokale råvarer fra naturen.

Idé og vision

Formålet er at anvende tilberedning af mad i naturen som et redskab til at skabe stærke fællesskaber, større naturforståelse og til at invitere flere borger ud i naturen. Vi skal anvende den nære natur, bruge det der virker og udbrede det til andre! Mange flere skal mødes i naturen om Vild Mad måltidet.

Vild Mad projektet har vist sig at virke særdeles godt i Danske Naturparker, og nu vil vi gerne translater disse gode erfaringer over i den kommunale kontekst, så endnu flere kan få glæde af de positive erfaringer, der allerede er gjort! Det er håbet, at projektet vil få mange flere ud i den tætte, nære natur og føre til ændring i både opfattelsen af og brugen af naturens råvarer.

Ved at registrere og inddatere mere end 100 forskellige sankesteder (specifikke, geografiske områder hvor der vokser spiselige planter, bær, buske og træer) i Ishøj Kommune og kombinere det med elevers formidling og naturforståelse for hvordan disse råvarer kan anvendes, er det muligt at udnytte Ishøj kommunes naturmæssige kvaliteter til at give børn og voksne indsigt i at samle og spise råvarer fra naturen. Registreringen sker på den eksisterende og offentligt tilgængelige app "Vild Mad".

Skoleelever, lærere, pædagogiske personale og køkkenpersonale skal kompetenceudvikles og have muligheden for at tilberede den "vilde mad" ude i naturen på mobile køkkener, baseret på solide cykelvogne. Det vil give store sanselige oplevelse og dermed være muligt aktivt at kunne mærke, smage og huske sig til de mange muligheder.

Projektet skal skabe en rød tråd fra gode oplevelser ude på Naturens Mødesteder – over læring om spiselige planter – til handlekompetencer ift. natur og klima.

Samtidig ligger der stort potentiale i, at skoleelever som en del af undervisningen, kan kombinere læren og viden om klima, biodiversitet og bæredygtighed med brug af naturens råvarer.

Slutteligt vil den opnåede viden, kunne gøres til genstand for glæde og indsigt hos mange andre målgrupper end lige skoleelever, og give andre borgere inspiration til at mødes i naturen og anvende naturens lokale råvarer.

Når vi spiser sammen – holder vi sammen! Derfor skal Naturens Vild Mad Mødesteder og markeres med borde-bænkesæt malet i rød/hvide tern som et rigtigt picnic-bord

Naturens Vild Mad Mødesteder

Aktiviteter og virkemidler

Der nedsættes en styregruppe med deltagelse af udeskolevejleder, lokale lærere, Ishøj Naturcenter, den kommunale klimakonsulent samt organisationen bag Vild Mad. Udvikling og etablering af konceptet sker i samskabelse med de kommunale folkeskoler.

Skolens lokale sankesteder registreres og inddateres på app'en "vildmad" af Ishøj Naturcenter.

Naturcenteret kompetenceudvikler lærere og elever fra 5. og 6. klasse gennem guidede sanketure og tilberedning af naturens råvarer på det mobile køkken. I nærheden af hver skole identificeres 3 "Naturens Mødesteder", hvor der er trykt at opholde sig og ro til at skabe fordybelse i forhold til tilberedning af Vild Mad. Disse steder markeres med et borde-bænkesæt malet med rød/hvide picnic tern.

Skoleelever udvikler deres egen Vild Mad rute, med indlagte mødesteder, på baggrund af sanketuren og informationer på app'en. Elevernes afmærker stederne for de spiselige råvarer: fysisk, skriftligt eller grafisk. Eleverne skal anvende situeret fremstilling (procesorienteret skrivning), så deres nye viden og kompetencer kan ramme nye selvdefinerede målgrupper (kommunikation til andre).

Ishøj Naturcenter kobler kompetenceudvikling af skolens andre interesserede lærere, pædagogiske personale og køkkenpersonale.

Fase 2 gennemføres med baggrund i evalueringen af fase 1 og tilføjes nye elementer:

Elever fra 5. og 6. klasser gennemfører guidede sanketure og tilberedning på mobile køkkener både forår og efterår sammen med Ishøj Naturcenter.

For at udnytte kystens og havets råvarer (ingen af skolerne i Ishøj ligger kystnært), udarbejdes et hæfte, som kombinerer naturens råvarer i det kystnære område Køge Bugt, med havets lokale råvarer. Hæftet udarbejdes i samarbejde med organisationen Havhøst, forfatter Søren Espersen samt Anders Busk, chefkok på ARKEN, og gøres til genstand for nye målgrupper: borgere, natur- og friluftorganisationer mv. Hæftet vil indeholde beskrivelse af 30-40 spiselige vilde planter, tangarter, fisk og skaldyr som findes på strækningen fra Kystagerparken (Hvidovre) i nord til Ølsømagle Rev i syd. Det vil indeholde 40 gennemprøvede opskrifter og et godt billedmateriale.

Målgrupperne inviteres på sanketur med tilberedning af mad på mobile køkkener, i tilknytning til de kystnære områder.

Se også vedhæftede logframe med mere detaljeret overblik

Målsætninger og målgrupper

Projektet skal inspirere lærere, elever og deres familier til at tage ud i naturen. Gennem det fælles måltid og det fælles møde i naturen, skal projektet ramme folkeskolernes 5. og 6. klasse som alle har fagene Natur & Teknologi, Madkundskab samt Håndværk & Design. Der vil i projektet være god mulighed for at kombinere disse tre fag med blandt andet danskundervisning. Gennem brug af app'en og praktiske færdigheder, vil projektet også tale ind i det fremsatte forslag om, at skoleelever i fremtiden skal arbejde med mere praktisk undervisning og med teknologiforståelse.

Naturens Vild Mad Mødesteder

Det er gennem sanselige, praktiske erfaringer og oplevelser at viden, tanker og læring skal bundfælde sig og gøres til genstand for kommunikation og formidling til andre end eleverne selv. Det er også gennem erfaringer på egen krop, at adfærdsændringer ofte sker. Naturens mødesteder opstår og etableres der hvor vi samles om fælles aktiviteter, hvor naturen skaber den gode ramme.

Alle kommunens 6 skoleledere støtter op om projektet, og det vil være i dialog med skolens ledelse og lærere, at de enkelte klasser findes.

Projektets resultater og indsamlet viden, gøres gennem en målrettet kommunikationsindsats offentlig tilgængeligt, og Ishøj Naturcenter vil gennem en række offentlige arrangementer, skabe interesse og inspiration for kommunens borgere, natur- og friluftorganisationer samt medarbejdere fra andre dele af Ishøj Kommune.

Målet er at det samlede projekt rammer mindst 10 folkeskoleklasser (ca. 250 elever), 40 lærere, køkken- og pædagogisk personale samt 5 lokale Natur- og friluftorganisationer. Desuden vil projektet blive præsenteret for interesserede dagtilbudsledere i ønsket om at understøtte kompetenceudvikling af det pædagogiske personale med fokus på læreplanstemaet Natur, Udeliv og Science. Dagtilbuddene kan inspireres af de elev-udviklede sankeruter, og desuden benytte sig af de allerede inddaterede data på Vildmad app'en.

Slutteligt skal alle klasser arrangere en inspirationstur ud på deres sankerute og invitere deres familier og bekendte med således, at endnu flere får øjnene op for naturens kvaliteter og muligheder. Ishøj er begunstiget med mere end 110 forskellige nationaliteter, og en god del af disse meget borgere har det til fælles, at de kommer fra kulturer, hvor det har været naturligt at anvende naturens råvarer – nu skal de gennem eleverne opdage, at det også kan lade sig gøre meget tæt på deres bolig.

Bæredygtighed

De mobile køkkener er baseret på en meget solid cykelanhænger og særdeles robuste kasser til materiellet. Kasserne kan samtidig anvendes som borde. De skal kunne holde i mange år og være til genstand for udlån ift. de enkelte skolars aktiviteter. Desuden vil Naturcenterets 2 mobile køkkener stå til rådighed for udlån til bl.a. foreninger og organisationer.

Ved anvendelse af den eksisterende elektronisk platform app'en Vild Mad, spares ressourcer på udvikling, og alle inddaterede data vil være offentligt tilgængelige og dermed hurtigt komme en bredere kreds af brugere til gode.

Ved at arbejde med brugerdefinerede sankeruter, vil det være op til de enkelte udviklere (eleverne) af ruterne at overveje, om og hvordan ruterne eller enkelte sankesteder og Naturens Mødesteder skal markeres. Ved evt. fysisk markering, skal der anvendes FSC-certificeret træ. Ved guidede ture med naturcenteret, vil det også være muligt at gøre opmærksom på særlig sårbar natur, som ruterne skal gå udenom.

Naturens Vild Mad Mødesteder

Gennem tilbud om offentlige arrangementer med fokus på indsamling og anvendelse af naturens råvarer, vil det svare til en slags "åbent hus-arrangement" for både nybegyndere og garvede, der kan have glæde af hinandens kompetencer.

Digitaliseringen af de mange sankesteder og tilgængeligheden af bogen/hæftet om råvarer fra kyst og hav, vil gøre det nemt og ligetil at få glæde af projektet og dets udbredelse. På den måde tilgodeses også den sociale bæredygtighed.

Økonomi – budget og finansiering

Projektets samlede økonomi udgør 814.515.000 kr. hvoraf Ishøj Kommune medfinansierer de 271.505 kr. Se vedhæftede budget.

Kommunikation og videndeling

I samarbejde med Ishøj Kommunes kommunikationsafdeling skal projektets fremdrift og resultater synliggøres på både kommunens hjemmeside og facebookside, på www.detskeriishoj.dk og gennem naturcenterets formidlingsplatforme. Dertil ligger der et krav om, at den enkelte skole (både internt og eksternt) fortæller om projektet. "Sjællandske Nyheder" vil også blive inviteret ind i kommunikationsdelen.

Ishøj Naturcenter udarbejder løbende orienteringspunkter til de 2 fagudvalg: "Klima- og Miljøudvalget" og "Børne- og Undervisningsudvalget" samt deltager på et møde i Det grønne råd og dels fortæller om projektet og dels inviterer rådet ind i drøftelse om, hvordan projektet kan komme flest mulige til gode, herunder Natur- og friluftorganisationer. Desuden drøftes projektet i en tværsektoriel grøn gruppe, internt i kommunen, med deltagere fra både planafdeling, ungdomsskolen, naturcenteret, Forsyningen, Strandparken og naturforvaltere.

I projektet afsættes også dedikerede midler til kommunikation via naturcenteret

Efter projektets evaluering, skal der tages stilling til, om projektet kan udbredes til andre kommuner og projekter.

Ishøj Naturcenter vil som udgangspunkt gerne fortsætte projektet som en integreret del af tilbuddene til både skoler, dagtilbud og med tiden lokale uddannelsesinstitutioner som Next (gymnasium) og FGU Vestegnen.

Hæftet om strandens og havets råvarer, skal udleveres gratis til interesserede borgere og organisationer langs med Køge Bugt, og meget gerne integreres i andre projekter, som får flere mennesker ud i det fri. Det vil også kunne spille fint sammen med Ishøj Havhavers arbejde med at etablere en maritim nyttehave ude i Køge Bugt i tilknytning til stenrevet "Fyrsten" som organisationen Køge Bugt Stenrev står bag.

Risici og ændrede forudsætninger

I en kommunal kontekst er der altid mulighed for, at et projekt som dette vil kunne få ændrede forudsætninger på baggrund af politiske ønsker/omprioriteringer. Derfor er det vigtigt, at projektet også hviler på Klimaplan 2050, der netop er blevet politisk vedtaget i 2023 og Handlingskataloget der understøtter Biodiversitetsstrategien for Ishøj Kommune, politisk vedtaget i 2022.

Naturens Vild Mad Mødesteder

Udvalgte dele af Klimaplan 2023, som projektet understøtter:

- *Synliggørelse af det eksisterende stinet*: en del af sankstederne kan være med til at skabe nye oplevelsesmuligheder langs eksisterende stier
- *Fælles madlavning og "grøn hverdagsmad"*: i samarbejde med Brohuset kan projektet sætte fokus på naturens råvarer i lokalområderne
- *Maritim Nyttet have ved Ishøj Havn*: Hæfte og sanketure vil understøtte anvendelsen af havets råvarer (blåmuslinger og tang fra maritim nyttet have). Skoleelever kan høste muslinger og tang fra Havhaven.
- *Mindre rødt kød i kommunale køkkener*: projektet kan inspirere til at anvende naturens lokale råvarer, og sætte fokus på at mindske forbruget af kød

Udvalgte dele af Handleplanen for biodiversitet som projektet understøtter:

- *Tværkommunal naturindsats*: "Læringsforløb der fremmer børns relation til naturen", her vil projektet spille aktivt ind
- *Samarbejde med Ishøj Naturcenter om biodiversitet i børnehøjde. Styrke den fysiske formidling i naturen*: Også her understøtter projektet ønsker til handling

De mange forskellige politiske og faglige interessenter, er med til at styrke projektet og mindske risici for ikke at nå i mål.

Evaluering og forankring

Projektet er delt op i 2 faser: den første som et pilotprojekt, der skal evalueres i efteråret 2025 med henblik på udvikling og forbedringer, der kan iværksættes i projektets næste fase, der løber i hele 2026.

Evalueringen vil ske som kvalitative samtaler med de enkelte lærere og små grupper af elever, og derudover vil projektets effekt blive drøftet med hhv. pædagogiske konsulenter, skoleledere og Grønt Råd med henblik på at forankre projektet både fysisk og mentalt, på baggrund af de høstede erfaringer.

Ishøj Naturcenter vil være tovholder for videreførelse af projektet i samarbejde med kommende 5. og 6. klasser, og vil også forsøge at indgå nye samarbejder med Strandparken I/S og ARKEN – museum for samtidskunst, om at udbrede kendskabet og venskabet til naturen på baggrund af projektet.

Organisation og samarbejdsrelationer

Ishøj Naturcenter hører under Center for Dagtilbud og Uddannelse, og er det lokale kompetencecenter for natur og friluftsliv. På naturcenteret er der ansat 3 velkvalificerede naturvejledere. Desuden er der til naturcenteret tilknyttet projekt www.naturhjelperne.dk der støtter sårbare unge.

Ishøj Kommunes Klimakonsulent og medarbejdere fra Center for Byudvikling og Natur vil deltage i projektet med deres faglige viden og arbejde med hhv. Klimaplan 2050 og Handleplan for biodiversitet.

Friluftsrådet og organisationen MAD, der står bag Vild Mad, har begge givet tilsagn om at byde ind med de erfaringer de har gjort sig med Vild Mad i hhv. Danske Naturparker og i samarbejdet med www.spor.dk

Naturens Vild Mad Mødesteder

Begge organisationer bidrager meget gerne til den dialog, der skal være med til at "oversætte" Vild Mad konceptet fra Danske Naturparker over i en kommunal kontekst. Der er desuden et stort ønske om på sigt, at udbrede konceptet til andre geografiske områder og gerne nye *eller* lignende målgrupper, som kan få glæde af de gode erfaringer der allerede er skabt.

MAD vil gerne stille deres eksisterende elektroniske platform til rådighed og være en del af projektet med henblik på at gøre inddatering af sankesteder så smidig og målrettet som muligt.

Begge organisationer har tilkendegivet, at der er stor interesse for at følge projektet med henblik på yderligere udbredelse til flere kommuner.